

REMBRANDT

Geneest Jezus graag?

Anne Marijke
Spijkerboer

Rembrandt leefde in een tijd waarin er nog geen bijzondere aandacht was voor het feit dat leven en sterven van Jezus op vier verschillende manieren wordt verteld. Vaak doet hij elementen uit bijvoorbeeld Marcus en Matteüs bij elkaar op één werk.

Deze tekening past goed bij de versies van de drie synoptici. Wanneer Marcus op zijn beurt aan de genezing van deze melaatse toe is, heeft hij al drie eerdere genezingen in een gedecideerd tempo aan de orde gesteld. Aan deze besteedt hij iets meer woorden, vooral aan het feit dat de man niks mag zeggen en het toch overal rondbazuint.

Er is een wat wonderlijke afstand tussen Jezus en de melaatse. Jezus buigt zich wel voorover naar de zieke man, maar doet geen stap naar hem toe. In Rembrandts oorspronkelijke versie houdt Jezus de hand van de melaatse vast (zoals niet alleen Marcus, maar ook Matteüs en Lucas vertellen) maar Rembrandt heeft de hand van de man met witte verf verwijderd. Jezus raakt nu het voorhoofd van de man met zijn vingertoppen aan. Spreekt uit de houding van Jezus een terughoudendheid ten opzichte van een besmettelijke zieke? Waarom heeft Rembrandt dit detail veranderd? Jezus houdt met zijn linkerhand zijn kleeft tegen zich aan, alsof hij ervoor wil waken het kleeft te ver naar voren te laten hangen. Tegelijkertijd spreekt er uit de manier waarop Jezus zich naar hem toe buigt ook zorg en uit de houding van zijn vingers spreekt tederheid. Het lijkt of Rembrandt zelf ambivalent geweest is in zijn keuze. Hij heeft tussen de man en Jezus in ook nog eens een soort blok getekend, dat de twee zowel scheidt als verbindt.

De melaatse man knielt nederig en vol overgave

voor Jezus neer. De ambivalentie komt niet van zijn kant. De leerlingen rechts daarentegen slaan het geheel met enige scepsis gade. De meest rechtse houdt zijn handen gevouwen voor zich. De ander heeft zijn linkerhand op de schouder van de man naast hem gelegd, zoals iemand doet die je iets in het oor wil fluisteren. Tussen hun hoofden in is een eerste aanzet getekend voor een derde hoofd, maar daar is het ook bij gebleven.

Rembrandt heeft doorgaans vooral aandacht voor de schrik, het lijden en het menselijke bij Jezus en de anderen, meer dan voor het verheven goddelijke. Dat hij Jezus dus met opzet met een mengsel van menselijke terughoudendheid en zorgzaamheid weergeeft lijkt mij niet onwaarschijnlijk

Om 2006 als Rembrandtjaar te vieren verschijnt van de hand van Anne Marijke Spijkerboer in ieder nummer van Interpretatie een artikel 'Over Rembrandt'.

Tekening met pen en inkt,
14,7 x 17,2 cm, ca.1650-55,
Amsterdam,
Rijksprentenkabinet.
Mattheus 8:2-4; Markus 1:40-
45; Lukas 5:12-15